

BIBLIOGRAFIA

RAINER MARX : *Die katalanische Terminologie der Korkstopfenerzeugung*. (Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde genehmigt von der philosophischen Fakultät der rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Bonn). — Halle, 1914.

El Sr. Marx, a l'ocupar-se, en la seva memoria doctoral, de la Terminología de la nostra industria surera, porta una contribució més (pàg. 1) a les noves investigacions de la Filologia sobre les paraules en relació amb les coses (*Wörter und Sachen*). El seu treball té dues parts : I, *Cultural-històrica*. II *Lingüística*.

En la primera part l'autor constata breument el coneixement que tenien els antics de l'alzina surera, de les seves propietats i de la seva aplicació (pàg. 5-6), dóna tot seguit una ullada sobre el suro i el seu empleu en l'edat mitjana (pàg. 6), i passa a descriure l'origen i desenrotllament d'aquesta indústria a Catalunya (pàgs. 7-10).

En la segona part (§ 1) l'autor exposa minuciosament totes les operacions de la fabricació, començant amb una descripció de l'arbre, producció, malalties que pot sofrir, etc., fins a arribar al poliment, classificació i embalatge dels productes destinats a la venda (pàgs. 10-25). L'exposició de totes les operacions va acompanyada del vocabulari català corresponent, que l'autor dóna amb transcripció fonètica. Les expressions que integren aquest vocabulari són estudiades i comentades una per una en el § 2. — El capítol que creiem més interessant, malgrat ésser curt per raó del material escàs que hi entra en compte, és el que es refereix a l'origen i desenrotllament del vocabulari dels treballadors del suro (§ 3). Deixant apart les expressions d'ús general (*ganivet, destrat, bullir*, etcètera), l'autor se cenneix a posar de relleu aquells que, característics d'una esfera de treball determinada, han passat directament a formar part del lèxic de l'indústria tapera. Com a mots presos de l'agricultura, comenta l'autor els adjectius *primerenc, miquelinc, martinenc* i *darrerenc* aplicats al fruit de l'alzina; els substantius *canat, garbell, punxó, rasclat* i *rasclata*. Com a procedent de la llengua dels vinyataires, el *tinar, l'eina*, la *breta* i la *damajana*; i, com a manllevats al parlar dels pescadors i mariners, *estibar*, el

salabret i *salabrell* i la *tara*. El canvi de domini lingüístic de les expressions anotades, l'explica el Sr. Marx per les condicions primitives de l'indústria a la Costa de Llevant, on, a l'introduir-se, pescadors i pagesos l'exerciren com a ocupació secundària quan el mal temps no els permetia dedicar-se als llurs quefers habituals (pàgs. 55-58). — En les pàgines següents són anotats els castellanismes (*calibre, calibrar, desperdicis, modelo*, etc.) i francesismes (*boîtes, moyens, très fins, moutardiers*), que amb el comerç han prèns carta de naturalesa en el lèxic dels obrers (pàg. 58 ss.); les formacions de paraules amb ajuda de sufixes (*bullidor, embalador*, etc.), comuns també al català en general (pàgs. 59-62); acabant amb un comentari sobre la transposició semàntica de mots com *casar* (aplicat a l'alzina que no ha produït encara suro utilitzable), *geniva* (tall fet al suro en l'arbre), *suro pelegri* (etimologia popular de *pela grisa*), *culassa* (la part baixa de la soca de l'alzina), *ull, ullera* (el forat de la destal on se fixa el mànec), etc. (pàgs. 62-64). Les pàgines 55-56 són dedicades a assenyalar l'influència de la maquinària moderna en el vocabulari. Les pàgines 67-68 contenen, numerats i anotats pel llur nom, els dibuixos dels diferents utensilis propis de l'indústria; i a continuació (pàgs. 70-80) és donada, per a major il·lustració del lector, una escollida col·lecció de 17 fotografies reproduint les operacions principals a que se sotmet el suro fins a la seva completa elaboració i embalatge. — El treball del Dr. Marx, amb tot i ésser escrit sense pretensions, pot considerar-se com a una bona contribució a l'estudi del català; i nosaltres, a l'encoratjar-lo a emprendre altres treballs sobre la nostra llengua, li regreïem la tasca. — P. B.

V. SERRA I BOLDÚ : *Calendari folk-lòric d'Urgell*. Barcelona, 1915.

En Valeri Serra i Boldú, col·laborador nostre a Bellpuig, aimador fervent de la seva terreta de l'Urgell, on ha trempat el seu esperit inquiridor i ingenu de folk-lorista, acaba d'augmentar la seva bibliografia amb el llibre que encapçala aquestes ratlles. Tot l'elogi que nosaltres podem fer-ne ve a coincidir amb ço que en diu en el pròleg de presentació l'Excm. Sr. Bisbe de La Seu: «... el present llibre serà la delícia dels qui tinguin la sort de llegir-lo, perquè el vell Urgell, un troç de nostra terra, reviu en ses pàgines, i un se fa l'il·lusió d'assistir, durant la lliçó, a la resurrecció de quelcom nostre que per dissort quasi tots han oblidat»; i més avall: «no és d'estranyar que aquest *Calendari folk-lòric d'Urgell* sia una copia fidel de lo que han fet o feien los urgellesos a l'entorn de sa vida sempre religiosa, en les distintes èpoques de l'any, en los distints adveniments de la vida, en les variades costums pietoses, i que, àdhuc en les profanes, presenten un fons d'admirable bonesa».

I, efectivament, és així. No hi ha data de l'any notada en el *Calendari* que no porti, seguint els sants del dia, una mostra dels *goigs* corresponents, o una descripció minuciosa de les festes que es fan o dels costums populars que continúen o són ja perduts, dels quals, no obstant, En Valeri Serra s'esforça en recollir les darreres notícies. Això el porta, naturalment, a consignar a cada lloc oportú tot el cabal de refranys, o dits sentenciosos, endevinalles i cançons a propòsit. Aquestes van acompanyades sovint de l'anotació musical, ço que n'augmenta la importància. Observem que l'autor, en les seves exposicions, afectat com és a la regió descrita, no s'acontenta amb registrar secament els fets que li interessin, sinó que els dóna relleu, ja aportant-los aclaracions orientadores, ja comentant-les en sentit més o menys favorable, ja planyent-se de la llur desaparició; en el qual cas, i com per evitar que un lector massa escrupulós pogués tirar-li en cara l'existència d'aquelles, recorre al testimoni innegable dels arxius. Però, si el llibre de nostre col·laborador a Bellpuig té interès folk-lòric, no deixa tampoc de tenir-ne de lingüístic, començant per la redacció del llibre feta en pla català de la regió lleidetana, sense fugir absolutament de dialectismes, i acabant pel fons del llibre, que traeix, en la munió dels aires populars, nombroses etapes lingüístiques de fons i de forma, que seràn sumament útils en la reconstrucció històrica de l'idioma. Tant-de-bo que la publicació del *Calendari folk-lòric d'Urgell* despertés noves vocacions i interessos, que ens permetessin saludar fruits semblants d'altres contrades de llengua catalana.

— P. B.